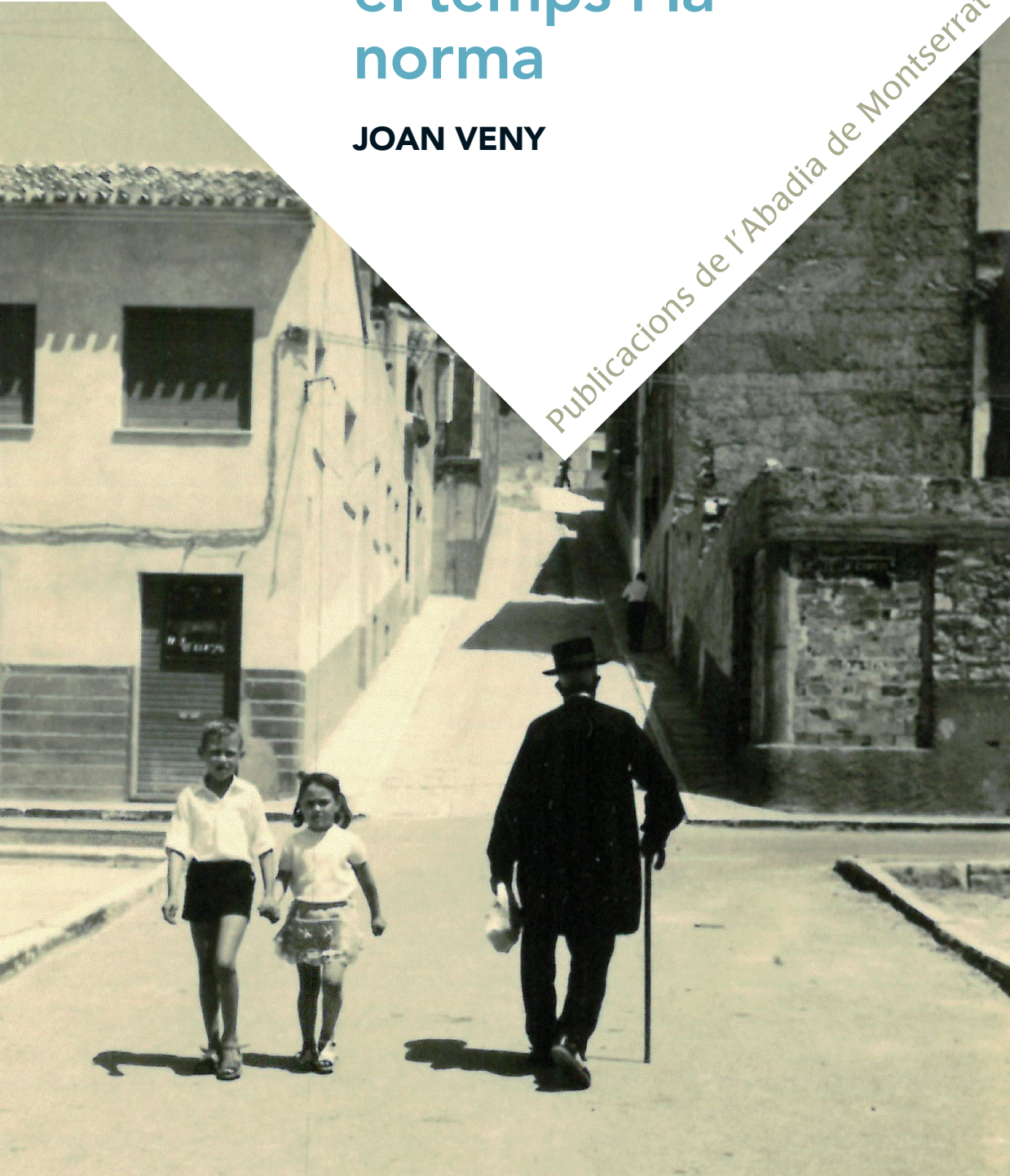

Paraules en l'espai, el temps i la norma

JOAN VENY

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Joan Veny

PARAULES EN L'ESPAI,
EL TEMPS I LA NORMA

Publicacions de l'Abadia de Montserrat
2017

Aquesta obra ha estat publicada amb la col·laboració de la Fundació Abadia de Montserrat 2025.

FUNDACIÓ ABADIA DE MONTSERRAT, 2025

Primera edició, maig de 2017

© Joan Veny, 2017

La propietat d'aquesta edició és de
Publicacions de l'Abadia de Montserrat
Ausiàs Marc, 92-98 - 08013 Barcelona

ISBN: 978-84-9883-897-8

Dipòsit legal: B. 5796-2017

Imprès a Gràfiques 92, S.L. - Avinguda Sucarrats, 91
08191 Rubí

PRESENTACIÓ

Els capítols d'aquest llibre giren entorn de la variació diatòpica des de diversos angles. L'estrictament geogràfic (I) s'ocupa dels mètodes de la geolingüística i la importància d'un contrast romànic a partir de l'*Atles Lingüístic del Domini Català* (= ALDC) (1); d'una revisió crítica de les teories del partiment del català en occidental i oriental (2); de les afinitats del català sudpirinenc amb el català septentrional i l'occità (3); de la nova metodologia, progressos i mostres cartogràfiques del *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català* (4) i també de les vicissituds internes de l'*Atlas Lingüístico de la Península Ibérica* en el qual van col·laborar dues figures insignes de la geolingüística, F. de B. Moll i M. Sanchis Guarner (5).

Com a ampliació d'aquesta perspectiva geogràfica, un altre capítol (II) es fa ressò de les parèmies en relació sobretot amb l'espai (6) i s'analitzen característiques dels jocs infantils (pervivència, cronologia, aprofitament lexicogràfic, àrea), amb una atenció especial al joc del *Pare carabasser* (7).

El capítol III conté els treballs sobre la 'rodera del carro', que mostra el paper de l'aragonès en la formació del valencià (8) així com l'arduitat del treball lexicogràfic i terminològic (9).

El capítol IV relaciona la variació dialectal amb la norma lingüística: constata la integració d'unitats lèxiques en els diccionaris generals i analitza els criteris que s'han tingut en compte per a la seva consideració normativa (10).

La profusió de mapes visualitza la distribució dels fenòmens estudiants, se'n té en compte la diacronia i es considera el mètode selectiu de variants.

Aquestes característiques fan del llibre una peça bàsica per a futurs estudis de geolingüística, història de la llengua, gramàtica històrica i normativa.

Agraeixo a Josep Massot la seva gentilesa d'haver acollit aquest llibre en la col·lecció «Textos i estudis de cultura catalana», una prova més de la seva generosa amistat. Són diversos els col·legues que d'una o altra manera m'han ajudat a polir alguns capítols o que m'han prestat el

seu ajut en qualque aspecte del llibre; els seus noms figuren al capítol corresponent. Tanmateix, vull subratllar el meu sincer agraïment a Núria Jolis, veterana i diligent col·laboradora de l'*Atles Lingüístic del Domini català*, per la seva primorosa preparació de les nombroses il·lustracions cartogràfiques que fan més entenedors i pedagògics els temes exposats.

ÍNDIX GENERAL

Presentació.....	7
I. VARIACIÓ GEOGRÀFICA	9
1. Alguns ensenyaments de la geolingüística	11
2. Català occidental/català oriental, encara.....	33
3. Afinitats ultrapirinenques del català septentrional de transició.....	59
4. Cap a la cartografia interpretativa: el <i>Petit Atlas Lingüístic del Domini Català</i>	71
5. Avatars interns de l' <i>Atlas Lingüístico de la Península Ibérica</i>	83
II. CULTURA POPULAR	93
6. Paremiologia i variació dialectal.....	95
7. Unitat i diversitat en els noms del <i>Pare Carabasser</i>	129
III. ADSTRAT ARAGONÈS.....	141
8. Els noms de la 'rodera' en català.....	143
IV. TERRITORI I NORMATIVA	155
9. Arduïtat del treball lexicogràfic i terminològic	157
10. Norma i espai en català	163
Procedència dels treballs	187
Mapes.....	189
Índex de mots	227

ÍNDEX DE MOTS

S'hi inclouen tots els mots estudiats, tret de les locucions, refranys i noms complexos dels capítols 6 i 7. Les abreviatures usades són: *angl.* = anglès, *arag.* = aragonès, *cast.* = castellà, *fr.* = francès, *franco-prov.* = francoprovençal, *gall.* = gallec, *it.* = italià, *llat.* = llatí, *occ.* = occità, *port.* = portuguès.

- abadia 165
- abans 17
- abuixir 166
- acelga *cast.* 23
- acotxar 167, n. 10
- acotxar-se 167, n. 10
- acubar-se 259
- acurçar 167, n. 10
- acurçar 21
- acurtar 167, n. 10
- adagi 98
- adena 166
- adobar 61
- advocad 169
- afflaqueix 44
- agarrapulces 78, 169
- agost 45
- agraïm 48
- agraïu 48
- agulla 76
- agust 45
- ai 25
- aidar 165
- aigual 167, n. 9
- aira 91
- aixalavar 166, 176
- aixobrir 166, 176
- ajoneiar-se 67
- al·lot 25
- aladre 159
- alficòs 167, n. 10, 172
- aliacrà 20
- allà 104
- allí 104
- alliu *llat.* 25
- altre 39
- alzina 164
- amart *cast.* 76
- amassar 165
- amerar 159
- amprar 20
- anciam 39
- ancim 45
- animas 39
- animes 39
- animorar 166
- anou 172
- ansa 165, 171-174, 181
- ansa del coll 173
- ansa *llat.* 172
- ansera 172
- anseta 172
- anular 170
- anxova 180

- anxovat 180, 181
 apuntador 169
 ar 76
 araucària 159
 arbre de pisos 149
 ardsòl 62
 arena 20, 35, 49, 51, 165
 arena *llat.* 49
 Arenes 49
 Arenys 49
 arlot 25
 armai 181
 armaiada 180, 181
 armaiadas 180, n. 25
 armall 181
 armallada 181
 armar 181
 armeia 181
 armeiades 181
 armella 180, 181
 armellada 180, 181
 armellader 180
 armilla *llat.* 181
 arna 167, n. 8
 arnella 166
 arpa 173
 arrael 177, n. 17
 arraiels 177, n. 17
 arrail 177, 178
 arrailar 177
 arrapadors 159
 arreal 177, n. 17
 arrel 171, 177, 178
 arregussar 166
 arriels 177, n. 17
 arrugues 76
 art 76
 art mallada 181, n. 27
 aspenall 166
 assegador 38
 assoll 166
 Astorino 19, n. 11
 atlot 166
 atxem 79
 auberge 166
 auzell 158
 aulor 14
 aurions 18
 avaira *port.* 24
 avorrixc 48
 aydar 165
 babai *sard* 166, n. 7
 bacu *sard* 166, n. 7
 badar 63
 baila 23, 24
 bailes 27
 baina 177
 baïna 177
 baldufa 133
 bales 133
 baloca 166, n. 7
 baltra 166, n. 7
 banyar-se 21
 banyes 159
 banyolí 166, n. 7
 barallar 165
 barballó 166
 barquetes 120
 barrusca 166
 bassetes 120
 bastina 180
 bata 47
 bate 47
 baten 47
 bates 47
 batolles 149
 batre 149
 battam *llat.* 47
 battant *llat.* 47
 battas *llat.* 47
 battat *llat.* 47
 Baudiliu *llat.* 177
 be 176
 belaberquí 159
 beleda *cast.* 23
 beltrán *gall.* 19
 berbereco *cast.* 159

- bergant 25
 Bèrnia 119
 bes 63
 besada 63, 64
 besament 64
 besar 64
 beset 63
 beskekié *francoprov.* 27
 bèstia 180
 bestina 180
 bestina *llat.* 180
 bisco 66
 bístia 167
 blat de moro 167
 bleixar 23
 bleue 164
 blocar 159
 bofet 41
 Bóil 177
 bola 79
 bord 25
 bordegàs 25
 borratxera 50
 borratxo 66
 borreguets 120
 bot 67
 botat 67
 bothus podas *llat.* 160
 botida 66
 botir 67
 botit 67
 botó 77
 botó divino 77
 bout *occ.* 67
 braó 63, 79
 brocat 41
 broma 166
 brossat 165
 brotons 159
 budells 76
 budelltx 76
 budellx 76
 bufa *cast.* 23
 buidar 21
 bunyolets 120
 burro 66
 buscar 165
 cabet 181
 cabilons 24
 cabretes 120
 cabut 180
 cadaldia 25, 27
 cadaldia *cast.* 25
 cadena 42
 cagarel·la 50, 79
 cagarrines 50, 79
 caganyes 79
 caguera 50
 caguerols 79
 caguetes 50, 79
 caixa 14, 44, 51
 calabruix 159
 calbot 180
 calces 20
 calesco *llat.* 47, 49
 calisco *llat.* 47, 49
 camminus carrilis *llat.* 145
 canaia 24
 canaiot 25
 canalia *llat.* 24
 canalla 24, 27
 canalla *arag.* 25
 candelabre, *fr.*, *occ.* 23
 candelabro *cast.*, *port.*, *it* 23
 candelabru *llat.* 23
 candelobre 23
 candelobru *llat.* 23
 canell 62
 canelobre 23
 canis *llat.* 24
 canó 174, 176, 181
 canó de les agulles 174
 canonet 174, 175
 cant 47
 cantáis *cast.* 60
 cantar 44
 cantats *occ.* 60

- cantaz *arag.* 60
 cante 47
 cantem *llat.* 47
 canten 47
 cantent *llat.* 47
 canterets 121
 cantes 47
 cantes *llat.* 47
 cantet *llat.* 47
 canti 47
 càntia 47
 cants 47
 càntuc 66
 càntut 66
 càñum 41
 canut 34, 174, 175, 175, n. 16, 176,
 181
 canut de les agulles 175, 181
 canutet 174
 canuto *arag.* 176
 cañuto *arag.* 176
 canyut 174, 176
 cap 60, 180
 cap de fibló 159
 càpia 47
 capitulació 41
 capitulars 41
 cap-roda 67
 cap-rodar 67
 cap-rodo 66, 168
 carabassa 134
 carbasser 134
 carbera 146
 carcàs 64
 cardassa 167, n. 9
 cardassar 167, n. 9
 carpabot 14
 carrasca 164
 carretó 149
 carril 143, 145, 146, 148-151
 carrilà 146
 carrilada 143, 145, 146, 148-151
 carrilera 143, 145
 carrilis *llat.* 145
 carrilla 145
 carrillera 145
 carruaria *llat.* 146
 carrus *llat.* 145
 cart 76
 casimiro *gall.* 19
 cassoletes 121
 catxel 159
 catxumbeca 14
 cavet 180
 ceba 43
 cego 66, 66, n. 3
 cel 64
 cel de la boca 65, 78, 79
 cel del paladar 65
 cementeri 20
 cenra 76
 cepa *llat.* 43
 cercadits 79
 cercar 165
 charrat *occ.* 27
 chiquea 164
 chiroc *occ.* 27
 cicala *llat.* 43
 ciego 66, n. 3
 cielo de la boca *cast.* 65
 cigala 43
 ciment 43
 címeu 43
 cimice *llat.* 43
 circellu *llat.* 159
 cirera 43
 cistell 43
 clapera 143, 146, 147, 150, 151
 clavilla 64
 clavillar 64
 claviller 64
 cllau 65
 clòtxina 166
 cluc 98
 cluquer 41
 coa 167
 coça 160
 cock-a-doodle-doo *angl.* 27

cocs *llat.* 44
 coctu *llat.* 44
 coera 41
 colgar 40
 coll del braç 79
 coll des braç 63
 colmena 38, 149
 colp 20, 167
 colpote 180
 cols dels braços 63, n. 2
 colze 76
 comare 167
 compondre 61
 comunitat 41
 convertexen 44, 48
 convertisque 48
 cor 34, 76
 Corbera 119
 corc 76
 corder 176
 cordero *cast.* 176
 cordills 159
 corredor 169
 corrences 79
 corrent 41
 corretjades 172
 corró 149
 corrunxet 169
 cort 34, 36
 corte *cast.* 23
 cosconelles 79
 cosconilles 64
 cose 39, n. 4
 cosquerelles, 64, 79
 cossegues 79
 cossigoies 64
 cossigolles 64, 79
 còssigues 79
 cossinogues 64, 79
 cossiguetes 64
 cotre 34
 covards 45
 covars 45
 coxa *llat.* 44

coydàvan 41
 creïlla 160, 168
 creixents 159
 creu 60, 67
 crevia 66
 crexen 44
 criadilla *cast.* 160
 crilla 160
 crots *occ.* 60
 crou 67
 cruz *cast.* 60
 cucarella 41
 Cuco 119
 cuit 44
 cuixa 35, 44, 51, 76
 cunyat 40
 curandero 66
 curar 61
 curquita, fer 14
 currilis *llat.* 145
 cursos 79
 cussa 167

daça 113
 decirlo *cast.* 91
 defora 21
 deixar 49
 denoncie 41
 departiscats 49
 depòsit 158
 desena 42
 desenemic 77
 despapar 167, n. 9
 dessorrar 49
 destruïx 49
 deu 42
 devessell 21
 diarrea 35, 50
 diarrein *llat.* 50
 diarrera 34, 35, 50, 51
 diarrhoea *llat.* 50
 dicentrarchus labrax *llat.* 24
 dicentrarchus punctatus *llat.* 23
 dicho 98

- dies martis *llat.* 45
 dillums 45
 dimars 45
 dimart 45
 dimarts 35, 45, 51
 dimats 35, 46, 51
 dimatx 45
 dipòsit 158
 dir-ho 91
 dir-lo 91
 dit de l'aliança 170
 dit de l'anell 170
 dit de la vora 78, 169
 dit de sa mà 169
 dit de senyalar 78, 169
 dit del cor 169
 dit del costat 78
 dit del cul 78, 169
 dit del mig 169, 170
 dit dels casats 170
 dit gran 78
 dit gros 169, 170
 dit índex 79
 dit menut 169
 dit neutre 170
 dit nul 170
 dit per a senyalar 169
 dit petit 169
 dit pols 169
 dit polze 169
 dit quart 170
 dit segon 169
 dit xic 169, 170
 dirar 49
 dodde 87
 donar 14
 dos 22, 168
 dragolí 167, n- 10
 Dragunera 41
 dropo 77
 dròpol 77
 dues 22
 durt 76
 eix 20, 173, n. 13
 eixir 20
 elegixquen 48
 embelic 77
 embuder 79
 embuts, fer 79
 emmalalteix 48
 empegueir-se 79
 empimentat 18
 En Batla 39
 enanou 172
 enemic 77-79
 enfonyar 166
 engospar 159
 eniuncar 45
 enriqueix 48
 ensegueix, s' 44
 ensegueixen, s' 44
 enxeixat 67
 enxubat 180
 enyorar 23
 era 91
 eres 16, 17, 27
 érets 16, 17, 27
 és, tu 16
 ès, tu 16
 esbarjo 67
 escalipatxo 14
 escalonats 120
 escampar 39
 escarcaix 64
 escatxigar 168
 escodella 41
 escodet 41
 escomaràs 41
 escopinya de galet 159
 escorretjades 172
 escudelletes 121
 escunç 167, n. 8
 escurça 14
 esgaldiny 166
 esgargaix 64
 esmoixinat 14
 Espadà 119

espalda *cast.* 23
 espergell 159
 espill 34
 esplet 98
 esquena *cast.* 23
 esquerrà 63
 esquerrer 63
 esquerrot 63
 ésser 16
 este 168
 estel 133
 estenalles 160, 172
 estendre 76
 estenre 76
 estidores 171
 estirores 171
 estirosadures 172
 estiseres 171
 estisorar 172
 estisorejar 172
 estisores 171, 172, 181
 estría *arag.* 145
 estrigo 77
 estrígol 77
 estugós 166
 esvarar 168
 ets, tu 16, 17
 extremunciar 164

 faci 47
 fàcia 47
 fadrí 20
 faixa 44
 farda 25
 favort 46
 febrer 39, n. 4
 fel sobreixida 171, n. 11
 fel sobreixit 159
 fel sofregida 171, n. 11
 fenoll 164
 ferro, anar sobre el 14
 fiarro 87
 fils 159
 flastomar 20

flato 66
 folia *llat.* 44
 folro 67
 fonei 67
 foneiar 67
 font 66
 fontetes 121
 forat des gat 20
 forment 40
 formiga blanca 159
 fòrmiques 68
 forqueta 20
 forriac 18
 fort 45
 fortat 41
 forts 45
 foscams, entre dos 45
 fraseologisme 95
 fressa 66
 frissança 65
 fugasse 41
 fulla 44
 fus 20
 Fuxà 41

 gabarró 180
 galfó 63
 gall 18
 Gallemí 19, n. 10
 gallimarsot 18
 gallimó 18, 19
 gallimons 27
 gallimós 18
 gallina cega 66, n. 3
 gallina ciega 66, n. 3
 gallina orba 66, n. 3
 galló 166
 galls 27
 galotxa 166
 galtera 50
 gambirot 18
 gardeny 166
 garganxó 166
 gargàs 64

- garir *occ.* 61
 gasoi 177
 gasoil 177
 gat 20, 21
 gatvaire 20
 gavarra 180
 gavarrera 180
 Gavarret 180
 gavarró 181
 gel 177
 gemecar 24, 38, 64, 76, 79,
 149
 gemegar 64
 gemellari *llat.* 160
 Gemellaro 160
 genciva 63
 gencive *fr.* 63
 genesta pilosa 159
 genista pilosa *llat.* 159
 geniva 63
 genoll 67
 giña 147
 gingiva 63
 giniva 63,
 ginoll 67
 ginya 147, 148, 150, 151
 ginyiva 63
 giunco *it.* 51
 golfó 63
 goret 98
 gorri 169
 gorrineu 169
 gorrió 26
 gorrión *cast.* 26
 graixcau 48
 granera 20
 gratera 65
 grells 78
 grielles 18
 grifó 168
 grill cantador 38
 griolets 159
 gronxador 133
 grossia *llat.* 44
 gruíxa 44
 grunzadora 164
 guapo 66
 guaret 61
 guarexen 164
 guarir 61, 62
 guarire *it.* 61
 guenyo 66
 guérir *fr.* 61
 guia 147
 guiada 147, 148, 151
 Guillamí 19, n. 10
 Guillamon 19
 guillamon 19, n. 12
 guillamont 19, n. 12
 guillem 18, 19, n. 10
 Guillem 19, n. 10
 guillemó 19
 Guillemó 19, n. 12
 Guillemon 19, n. 12
 guimella 18
 guiñamón *murcià* 19, n. 10
 guino 168
 guitza 161
 guixa 77
 gulla 14
 guncher 40
 ha 17
 ha fet 27
 haig de 17
 ham 17
 han 17
 handle *angl.* 174
 has 17
 hau 17
 haver 17
 he 17
 he fet 27
 hedra 34, 51, 159, 165, 176
 herba 87
 heura 34, 51, 77, 165, 173, n. 13,
 176
 hi 17, 18

hi dit 18
 hi fet 18
 hiedra *cast.* 176
 hòmens 14, 35, 46, 51, 168
 homes 14, 35, 46, 51, 168
 homos 46
 honort 76
 hora 66
 honrat 40
 humort 76

iatxmeny *rus* 62
 icterícia 159
 Ifac 119
 ignorare *llat.* 23
 igol 18
 igualada 18
 igualera 18
 inam 18
 incisives 60
 índex 169
 index *fr.* 78
 indicatiu 169
 índice *cast.* 78, 169
 indice *it.* 78, 169
 inimicus *llat.* 77
 inxes 78
 io 14
 isola *occ.* 173
 iuncus *llat.* 45

japonès bessó 160
 jaquix 49
 jarmans 39, n. 4
 jas 113
 jo 14
 jogant 41
 jonc 34, 45, 51, 176
 jonei 66, 67
 jonell 67
 jonissa 78
 jonoí 67
 jove 23
 joves 46

Juan 45
 jugar 45
 jum 45
 junc 34, 51, 176
 junco *cast.* 176
 juns 45
 junt 45
 junta de sa mà 62
 jupetí 20
 jurat 41

krukkuleu *sard* 26
 krukkutchu *sard* 26
 kyav *oil* 27

lampetra *llat.* 160
 lanse *gal·loromànic* 173
 lapó 38
 leert *cast.* 76
 legons 164
 leix 77, 179, 3n. 13
 lepidotriga cavillone *llat.*
 180
 lepisma 160
 lexen 44
 li 18
 linea *llat.* 147
 llamanto 77
 llamàntol 77
 llambroix 20
 llamprea 160
 llampresa 160
 llanda 38, 149, 166
 llangonissa 170, 171, 181
 llàntia 65
 llànties 65
 lleix 77, 173 m. 13
 llengonisa 170
 llengua 170
 llenguanissa 170
 llenguatge prefabricat 95
 llenguatge repetit 95
 llengüet 171
 llentilla 65

- llentillós 65
 llentiós 65
 llepapedres 160
 lleura 77, 173, n. 13
 llevadora 167
 llinya 147, 150, 151
 llobarro 23
 llobarro pigallat 23
 lloma 38, 149
 Llombai 24
 llombrigo 77
 llombrígol 34, 77, 79
 llong 170
 llonganiça 170, 171
 llonganissa 164, 170, 181
 llonguet 171
 llop 23
 llops 27
 llosco 66
 lluc 98
 llumbrígol 165
 llumí 168
 llunganiça 170
 lo 168
 lobaira 23
 lobianchia gemellari *llat.* 160
 locució 95
 lominària 41
 longa *llat.* 171
 longano 170
 lu 41
 lucanica *llat.* 170
 lucanicia *llat.* 170
 luenganiza *arag.* 171
 luganiça 170
 lupaira *llat.* 23
 lyanse *gal·loromànic* 173

 maalla 38
 maçana 173, n. 14
 magrana 173, n. 14
 mal de dents *occ.* 65
 mal de queixals 65
 mamella del braç 79

 mamprendre 166
 manà 39
 maçana 173, n. 14
 mangrana 173, n. 14
 maninqueddo 78
 manoquella 63
 manoquilla 63
 maquinada 14
 marceca 14
 màrgens 46
 mariquita 19
 masseta 39
 massete 39
 Matamon 119
 mató 165
 matxo 66
 maylat *cast.* 149
 maytat 38
 mel 177
 melic 34, 77
 melich 165
 meliguèt 77
 menejar 164
 menigo 77
 menos 66
 menovell 169
 més o manco 21
 metxa 164
 milic 77
 miloca 133
 Mimó 18
 mirall 34
 missèr 169
 misto 168
 mits *basc* 20, n. 13
 mix 20
 mix mix 21
 mixa 21
 mixina *basc* 20, n. 13
 mixo 21
 mocar, se 63
 modat 41
 moix 20
 moixó 34

mola mola *llat.* 67
 monicions 41
 monicipal 14
 Montdúver 119
 Montgó 119
 monyica 63
 morio *llat.* 44
 mosa *cast.* 20, n. 13
 mosca 45
 moso *cast.* 20, n. 13
 mosquits 164
 mudo *cast.* 76
 muier 169
 muir 44
 muix 20
 muix muix 21
 muldràs 41
 muller 168
 munyeca 63
 muriciolu *llat.* 62
 murir 40
 Murta, la 119
 musca 45
 muscle 79
 musio *llat.* 20, n. 13
 mussol 62
 mut 76
 müt *occ.* 76

 nadius 64
 nafcòs 172
 naia 169
 nanou 172
 nansa 165, 171-174, 181
 nansat 172
 nanse *gal·loromànic* 173
 narant 14
 naril 177
 narils 64
 narisses 64
 narissos 64
 nariu 177
 narius 64
 nassa *llat.* 173

nentilla 65
 neofraseologisme 107
 nigú 173, n. 14
 ningú 173, n. 14
 nirvis 21
 nisola *occ.* 173
 nisoulo *occ.* 173
 noctiolu *llat.* 62
 nòlits 133
 nombril *fr.* 172
 nossas 169
 nosu *extremeny* 173
 nuar 158
 núpcies 169
 nusar 158

 ocell 34, 158
 oferit 169
 ofert 169
 oirt *cast.* 76
 ollastre 41
 omblígol 77
 ombrígol 77
 ombril *fr.* 173
 omplert 16
 omplit 16
 onde 87
 orbitaria *llat.* 148
 orça 62
 orçol 62
 ordine *llat.* 148
 orellons 64
 oreillons *fr.* 64
 ornière *fr.* 148
 ovelletes 120

 pachiroc *occ.* 27
 paciència 14
 padrastre 77-79
 Padruell 41
 paer 168
 paia 25
 palea *llat.* 25
 palma 16

- palme 39, n. 4
 palometa 20
 panís 167
 pantegar 64
 pantejar 64
 panxa 64
 panxegar 64
 paona 161
 par 76
 pardal 26
 pardal de tilhado *port.* 26
 pardal teulader 26
 pardalets 26
 pardejo da torre *port.* 26
 parèmia 95
 paret 39
 parrat *occ.* 27
 pars 45
 part 76
 partir 47
 partix 48
 partixca 48
 partixquen 48
 partix-te 48
 parts 45
 passer domesticus *llat.* 26, 27
 passer montanus *llat.* 27
 passerattum *llat.* 27
 passerottum *llat.* 27
 pasta de fuis 169
 pasta de fulls 169
 pastetes 121
 pastos 78
 pateixca 48
 pateys 48
 patís 42, 48
 patisc 48
 patisca 48
 patises 48
 patix 42
 patoia 19, n. 9, 64
 patraster *llat.* 77
 patum 19, n. 9, 64
 Pau 177
 Paulu *llat.* 177
 pauma 169
 pedaç 160
 peix sense sang 19, n. 9
 peix de plata 160
 peixet de plata 160
 pèl 78
 pelagus *llat.* 19
 pèleg 19
 pelegal 19
 pell 60, 78
 pellaranques de les ungles 78
 pellastre 78
 penegal 19
 Penyagolosa 119
 penyic 14
 peona 161
 pera 39, 42
 pere 39
 perenoliar 164
 pessigoles 64
 pessigolles 79
 petarc 64
 petard 64
 petó 63
 petronia petronia *llat.* 27
 piau 87
 Picaio, el 119
 picor 65
 picota 21, 166
 pigota 21
 pila, fer 14
 pinxas 169
 pistrice *llat.* 23
 pistrix *llat.* 23
 plàcia 47
 ploia *llat.* 44
 plorar 76
 pluja 44
 pocilga *cast.* 23
 podeis 35
 podreix 47
 podrix 35, 47, 48, 51
 podrixen 48

- poignet *fr.* 62
 polla 161
 ponhet *occ.* 62
 Ponotx, el 119
 pont 44, 66
 popa 167, n. 9
 popar 167, n. 9
 porgatori 40
 posar bé 61
 poseyscats 49
 posobra 168
 posseix 49
 posseix 49
 posseixca 48
 pot 64
 potard 64
 potó 63
 poton *occ.* 63
 potonar 63
 potonic 63
 pottu *llat.* 63
 potxó 63
 prest 167
 proverbi 98
 pruija 65
 pseudofraseologisme 107
 pugal 40
 punhada *occ.* 66
 punhet *occ.* 62
 puniscats 49
 Puntaire, el 119
 puny 62, 66
 punyat 66
 punyet 62
 purgatori 40

 qualcú 167
 quatre 34
 quec 65, 66, 78
 queca 66
 queco 65
 queque *occ.* 65
 quequejar 66
 queradilla 160

 queraïlla 160
 queredilla 160
 quereguilla 160
 querilla 160
 quigut 18
 quinto 19, n. 9
 quiquiriquí 27

 rabosa 164
 racó 169
 radiare 147
 radicariu *llat.* 177
 radice *llat.* 176
 radidz 177
 radulare *llat.* 147
 raelar 177
 rael 177
 Raginmund *germ.* 19
 Raheguer 177
 rahil 178
 raia 147
 Raiguer 177
 raïl 148, 176, 177, 178, 181
 rail *angl.* 148
 raïlada 148
 raïlam 177
 railar 178
 raïm 177
 raïu 177
 rajoletes 120
 Ramon 19
 rantells 164
 rascador 14
 Rasquera 65
 rastre 148
 rastro *arag.* 148
 rastrum *llat.* 148
 rata 79
 ratlla 147
 ratllar 147
 rautar 180
 rautija 180
 Rayguer 177
 rebotís 160

- rebre 42
 rec 148
 recuperar 41
 redopelo *cast.* 78
 redropelo *cast.* 78
 refrà 98
 refrany 95, 98
 rega 148, 164,
 regall 148
 reganyols 159
 regescha 48
 regoseu 41
 Reguer 177
 reguseu 41
 rèil 177
 reim 177
 reina 177
 reïna 177
 rel 17, 177, 178
 rels 177
 rem 45, 177
 repèls 78
 resistixen 164
 restituïscats 49
 restoll 164
 retro *llat.* 78
 reveixins 78
 reversinus *llat.* 78
 rica *cèltic* 148
 rieretes 121
 rincó 169
 ring-ring 77
 roagar 169
 roda 143, 144
 rodada 144, 148, 151
 rodapelo *cast.* 78
 rodar 67
 rodella 144, 151
 roder 144
 rodera 143, 144, 148, 150, 151
 roderada 144, 148, 151
 rodesa 67
 rodet 149
 rodilada 148, 151
 rodillada 144
 rodillera 143, 144, 148, 151
 roll 149
 romaní 34
 romer 34, 159
 roquetes 120
 rosegat, se 63
 rostei 67
 rosteiar 67
 rostoi 76
 roudaire *occ.* 79
 rovell 164
 rovira 40
 rutija 180

 saburra *llat.* 49
 sajolida 24
 salera, fer 14
 saltar a la corda 133
 sangllut 65
 sanglot 65
 sanitcharen *it.* 27
 Sant Boi 177
 sant Lluç 65
 Sant Pera 39
 sanxo 18
 sàpia 47
 sceremosaren 41
 sedes 168
 Segària 119
 Segimon 19
 segons 78
 segueix 44
 seguexen 44
 seguim 48
 seguir 48
 seguisque'n-me 48
 seguiu 48
 sereny 167, n. 8
 serrà pelegal 19
 serveix 14
 serveixc 49
 servim 49
 serviscam 49

- serviscats 48
 serviscau 49
 servischa 48
 serviu 49
 servix 14
 servixca 48
 setaria italica *llat.* 167
 seu 42
 sevia 66
 sibilare *llat.* 149
 Sigismund *germ.* 19
 singlut 65
 sinse 149
 siular 149, 164
 soferisqua 49
 sofert 16
 sofrit 16
 sol 66
 solc 148, 164
 soms 66
 sord 45
 sordera 50
 sords 45
 sorra 35, 49-51, 165
 sorra *cast.* 50
 sorrada 50
 sorrar 49
 sorrer 50
 sortir 20
 sous 66
 stries *llat.* 145, 151
 succeix 49
 súllara 169
 sumera 41
 supar 41
 superiort 76
 surdo 63
 sus 41

 tacons 64
 Tàrbena 170
 tàrmena 170
 tartamudo *cast.* 66
 tartamut 66, 78

 tchirru *oil* 27
 tegula *llat.* 26
 tenalles 172
 tencar 39, n. 4
 tèrmens 46
 tèrmit 159
 tesores 171
 teulader 26
 teuladí 26
 teulat 26
 tilhadeira *port.* 26
 tindre 168
 tirany 166
 tisores 171, 172, 181
 tobillo 64
 tolra 39, n.
 tomàs 19
 tombanavios 19, n. 9
 tombarelles 133
 tonsorias *llat.* 172
 tonto 161
 torbes 67
 torcar 20
 tòria 66
 toris, fer 14
 torredà 26
 torrentets 121
 torrodà 26
 torsat 41
 tort 20
 torterol 64
 tos 164
 tosores 172
 tou, tenir-ne un 14
 tourniole *fr.* 79
 towlia *occ.* 26
 towlisié *occ.* 26
 traça 148
 traspelar 78
 tremo 77
 trèmol 77
 trempador 14
 tremuja 44
 tria 151

- tría *arag.* 145
 tribulare *llat.* 144, 149
 tribulum *llat.* 144, 149
 Trigloporus lastoviza *llat.*
 161
 trill 143, 145, 149, 151
 trilla 143-146, 148, 149, 150
 trillar 149, 151
 trillar *cast.* 149
 trillo *cast.* 149
 trimodia *llat.* 44
 troia *llat.* 44
 tropessar 66
 tròpia 47
 troyelles 41
 truja 44
 Tuniets 41
 tupar 167, n. 8
 turmell 64
 turnell 64
 turritanu *llat.* 26
 tursads 41
 tuvió 18
 txarau 26
 txareu 26
 txeu 26
 txintxa 51
 txum 45

 uei 44
 uffici 40
 ui 44
 uis 76
 uisol 62
 uixol 62
 ullets 160
 umbiliculu *llat.* 77
 unflar 165
 unglà 173
 uoi 44
 urcèol 62
 urçol 61, 62, 173
 urjol 62, 173
 urjou *gascó* 62

 urpa 173
 ursòu 62
 ustiolu *llat.* 62

 vadeam *llat.* 44
 vaguer 39
 vaia 44
 vaija 44
 vaila 24
 vaira 24
 vaira *port.* 24
 vaja 44
 vano 66
 varia *llat.* 24
 varja *port.* 24
 varola 21
 ve 17
 vegilar 14
 veguer 39
 veixigues 78
 veixina 167, n. 9
 vejiga *cast.* 23
 vénc 17
 vendre 46
 vénen 17
 venes 176
 vengà 35, 46, 51
 vengue 46, 51
 vengui 35, 51
 vènguiga 46
 venio *llat.* 17
 véns 17
 veradell 19
 veradó 19
 verat 19
 veremall 167, n. 9
 verga 167, n. 9
 vergueres 149
 verguerons 159
 vermell d'ou 164
 verola 21, 22
 vertader 167
 veu 67
 vídua 178, 179, 181

vidual 181
vidue 179, n. 21
viduetat 181
viduïtat 178, 181
viduu 181
vilva 178
vinc 17
viny 17
virat 18
viró 18
vitualles 41
viuda 178, 179, 181
viudal 179, n. 20
viudedat 179, n. 19
viudesa 179, n. 20
viudetat 179, 179, n. 20
viuva 178
vou 67
vòuto-ounglo *occ.*

Wilhelm *germ.* 18, 19, n. 12
Willimund *germ.* 19, n. 12

xacolata 63
xai 176
xapar 21
xarel'lo 23
xareu 27
xeixa 67
xert 14
xerxa armaiada 180
xinglut 65
xinxà 35, 43, 51
xiular 149
xocolata 63
Xoful 41
xolís 24

yanse *gal·loromànic* 173
yunku *sard* 51

zaborras *arag.* 50
zahorra *cast.* 50
zaorra *canari* 50

Aquest llibre té per base la consideració de l'espai com a denominador comú dels treballs recollits. Presenta en primer lloc una anàlisi dels mètodes d'estudi de la variació territorial, amb exemples catalans i romànics que demostren la utilitat de la geolingüística per a la interpretació històrica de fets dialectals; les mostres de *l'Atlas lingüístic del Domini Català i del Petit Atlas Lingüístic del Domini Català* il·lustren una nova manera d'interpretar l'evolució del lèxic i dels mecanismes fonètics i gramaticals en funció de l'espai, enriquida aquella amb noves aportacions sobre la procedència aragonesa i no mossaràbiga de certs mots així com sobre aspectes de la cultura popular, com és ara l'anàlisi del joc del Pare Carabasser, que podria semblar local però que coneix, amb petites variants, una àrea pràcticament pancatalana. En relació amb la normativa, queda palesa, des de Torra (1640) fins a Fabra, la voluntat integradora de variants diatòpiques en el model estàndard i també les limitacions en l'acceptació d'aquestes a causa d'un coneixement incomplet dels dialectes o de criteris restrictius.

TEXTOS I ESTUDIS DE CULTURA CATALANA

ISBN 978-84-9863-897-8

9 788498 638978